OBSTETRİK SEPSİS

Prof. Dr. Deniz Karçaaltıncaba

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD
Yüksek Riskli Gebelikler ve Perinatoloji Bilim Dalı

Obstetrik Sepsis

- Sepsis: sepo, çürümek
- Lohusalık humması: 19. yy postpartum dönemde ateş ve sonrasında karın agrısı ve şişliği: her altı kadından biri ölmekte
- Ignaz Semmelweis (1818-1859, obstetrisyen, Viyana)

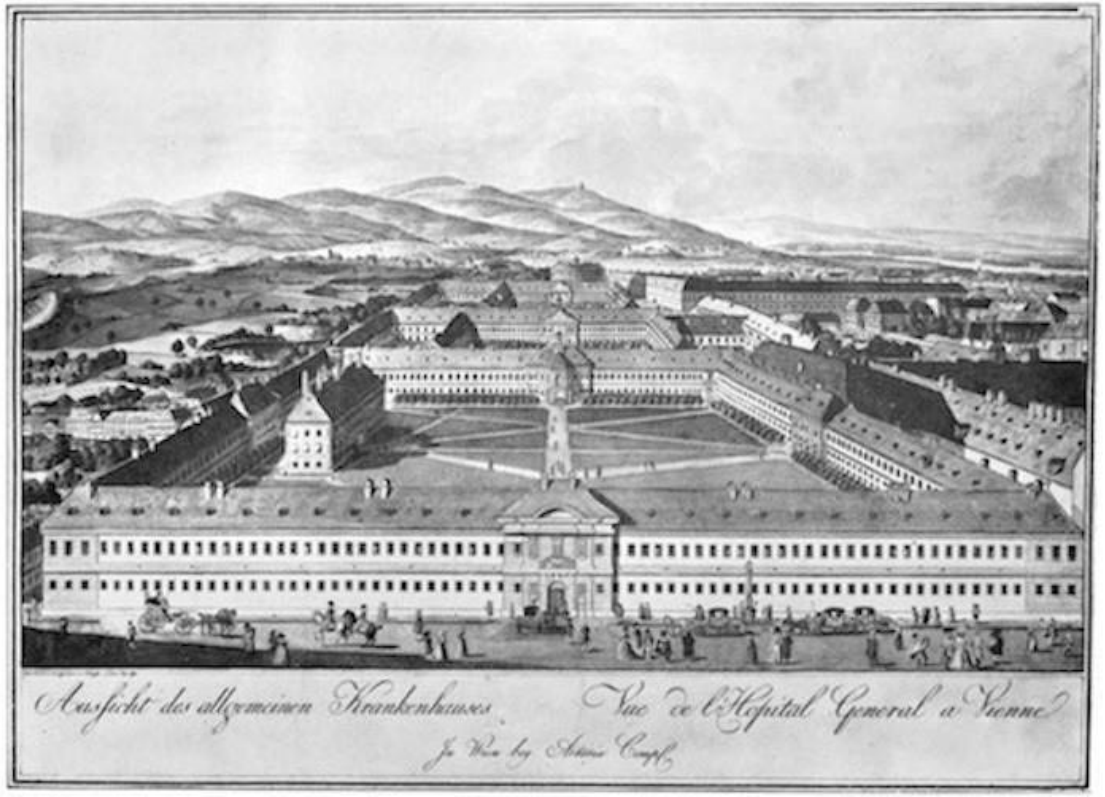

Obstetrik Sepsis

- Hijyen x Enfeksiyon
- El yıkama: maternal mortalite ↓
- *''We thought the theory of chlorine disinfection had died out long ago […] It would be well that our readers should not allow themselves to be misled by this theory at the present time.''*

"Semmelweis reflex."

Obstetrik Sepsis

- Tarihsel süreçte edinilen bilgiler
- RCT, Metaanaliz???
- Vaka takdimleri, uzman görüşü
- Gebelik dışı bilgilerin gebeliğe uyarlanması
- Antenatal-postpartum
- Maternal fizyolojik değişiklikler

Tanı kriterleri ve terminoloji gebelikte net değil

Sepsis

Enfeksiyona karşı uygunsuz cevap sonrasında gelişen, hayatı tehdit eden organ disfonsiyonu

(Sepsis is a life threatening organ dysfunction caused by dysregulated host response to an infection)

Sendrom, tanı testi yok

The European Society of Intensive Care Medicine/Society of Critical Care Medicine Third International Consensus definitions for Sepsis and Septic Shock task force 2014 (the Sepsis-3 task force)

Sepsis

- En önemli mortalite sebeplerinden biri
- Yoğun bakım ünitelerindeki en önemli sebep: Mortalite oranı: %29
- Ciddi hastane harcaması sebebi
- Sağ kalan hastalarda ciddi sekel
- Hayat kalitesi düşüyor

- Anne ölüm sebepleri arasında
  üst sıralarda, ve artış söz konusu

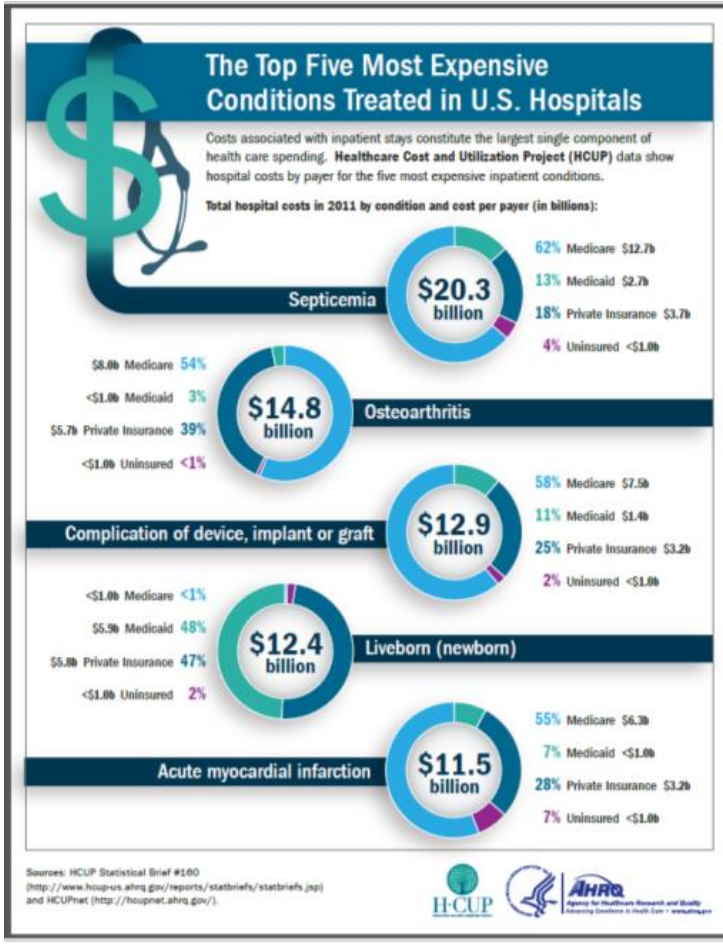

Gebelikte Sepsis-Mortalite

- I) Sepsise bağlı direk maternal mortalite :Genital traktus enfeksiyonları
- II) Diğer sebeplere bağlı direk maternal mortalite: sepsis ölüm sürecinde rol oynuyor:PE/HELLP
- III) Non-obstetrik sepsise bağlı indirek maternal mortalite: Menenjit,ürosepsis vb

ABD

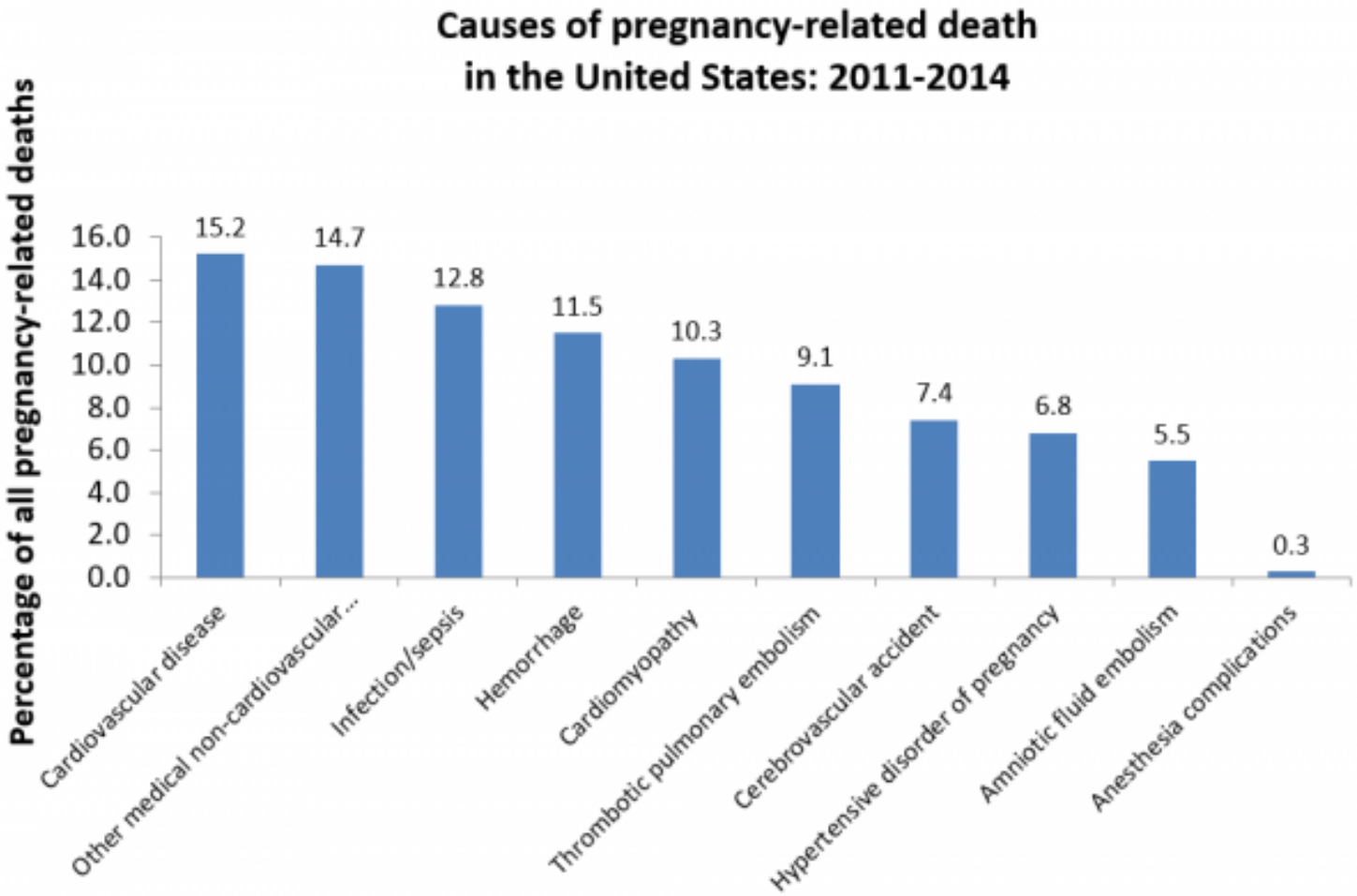

Note: The cause of death is unknown for 6.5% of all pregnancy-related deaths.

Afrika

Causes of maternal death as a percentage of total, Nigeria, 2013

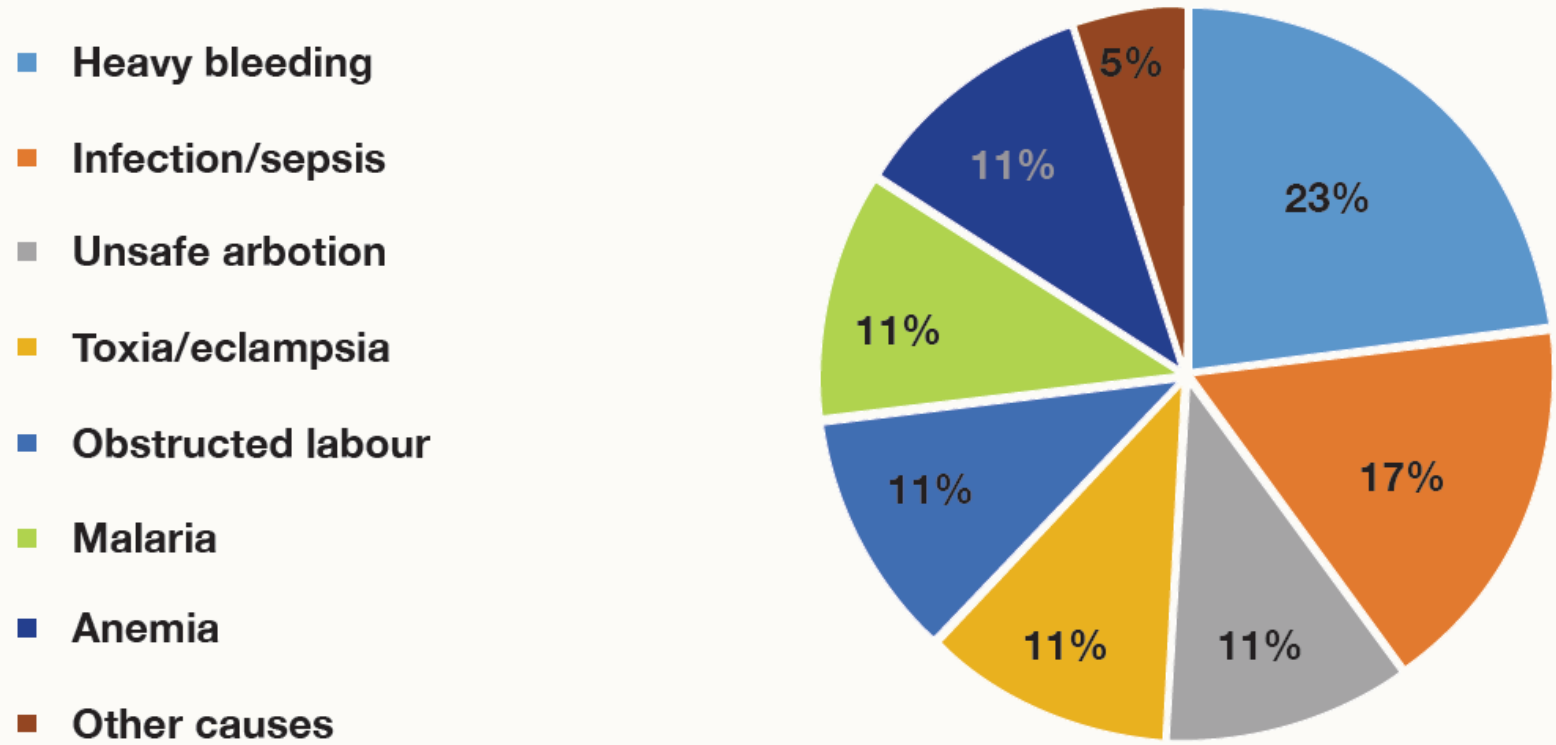

Source: FGN & UNDP, 2013

2005-2014 Yılları Anne Ölüm Nedenleri

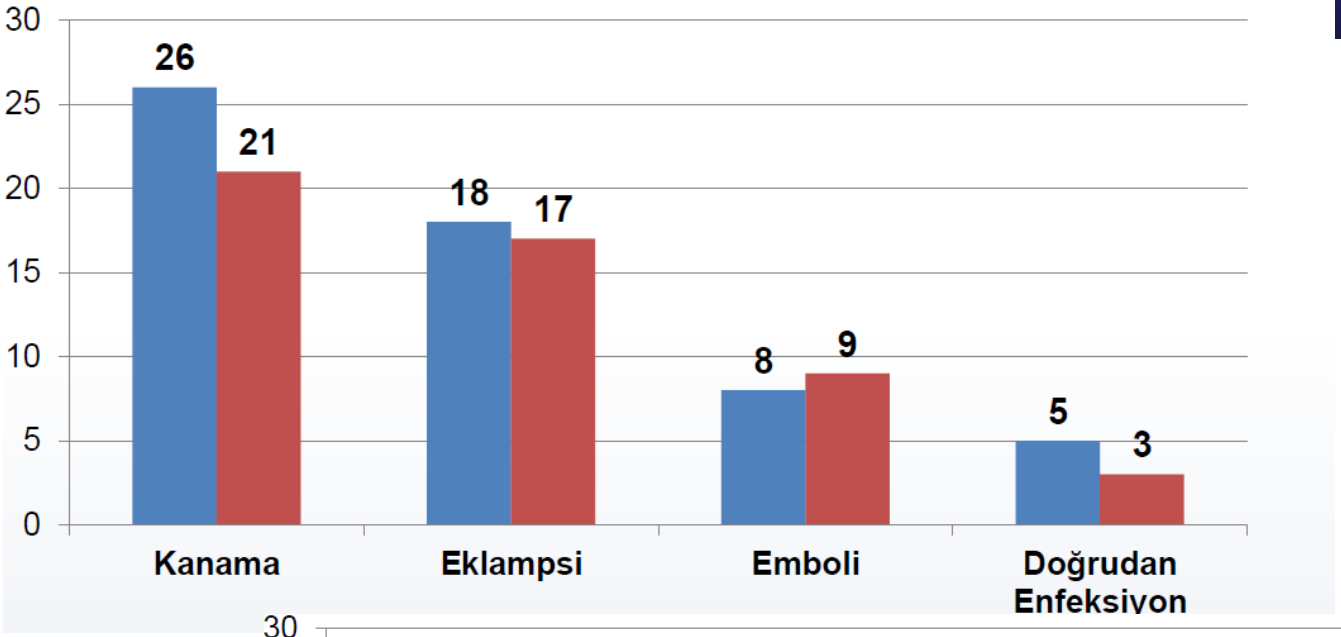

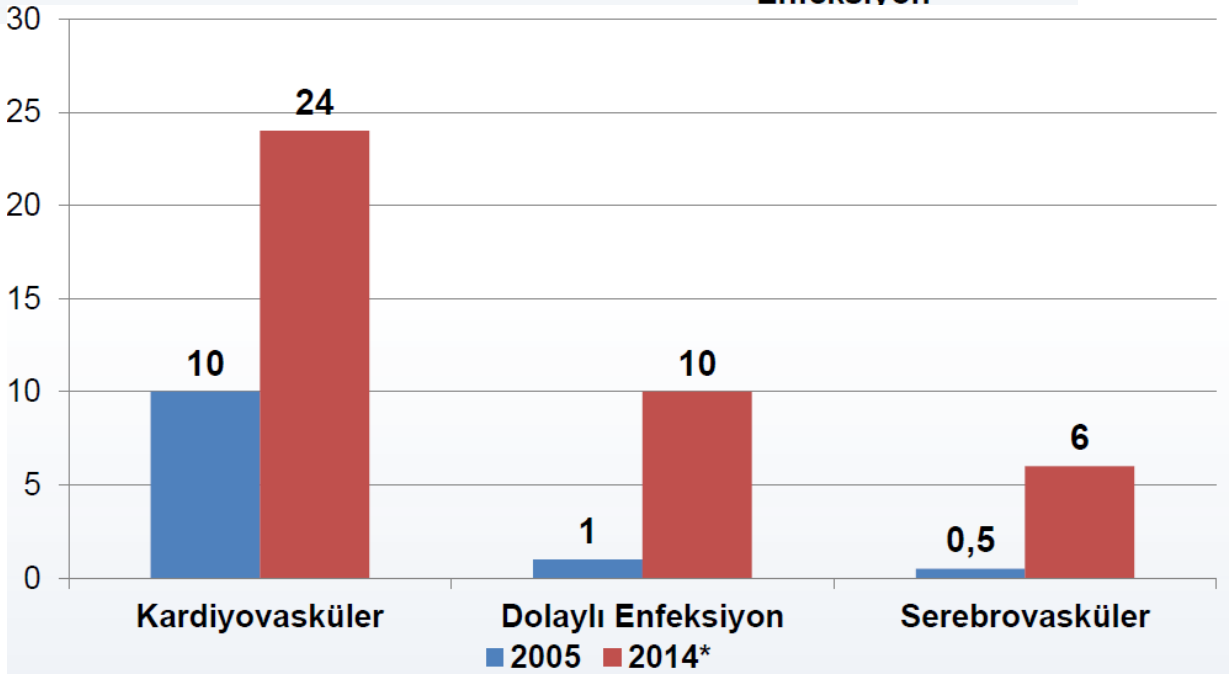

Gebelikte Sepsis

- İnsidansı artıyor, daha da artması beklenmekte
- Grup A beta hemolitik streptococcus virilansı artmakta.
- İleri yaş anne, maternal obesite
- Kronik hastalığı olanların gebe kalmasında artış(DM, HT, immunsup kullanımı vb)
- Yardımcı üreme tekniklerinin kullanımı, çoğul gebelik oranlarında artış.
- C/S, plasenta previa, akreata
- A/S –CVS, serklaj, fetal girişim

Enfeksiyon x Bakteriyemi x Sepsis

Sepsis: Overaktif inflamatuar reaksiyon

Enfeksiyona cevap sınırlı kalmaz, Tüm vücütta reaksiyon oluşur

Normal antiinflamatuar cevap

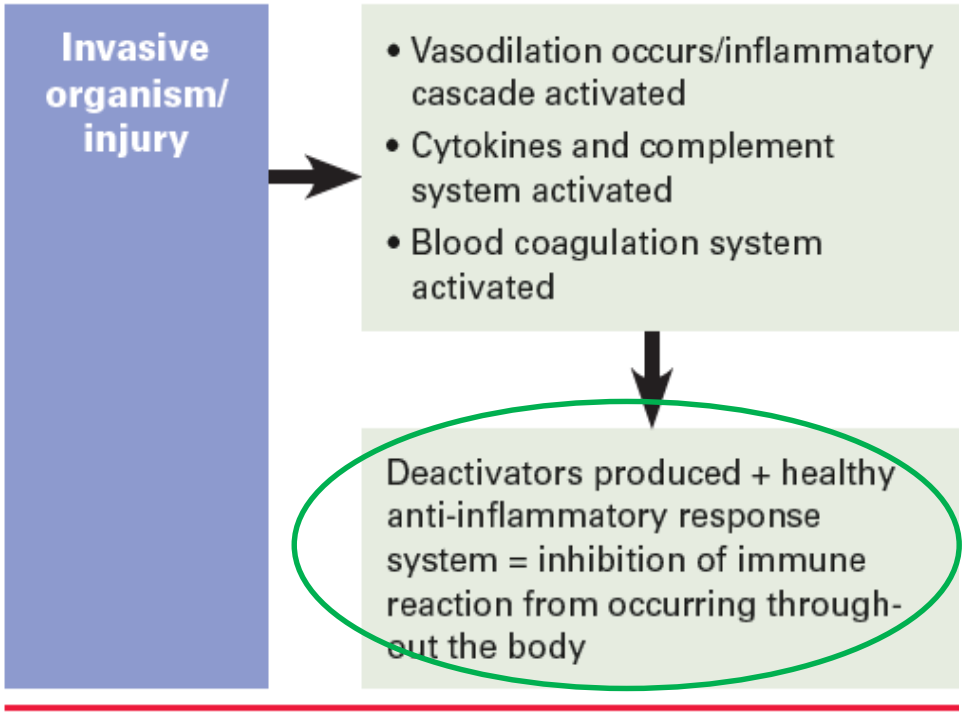

Anormal antiinflamatuar cevap

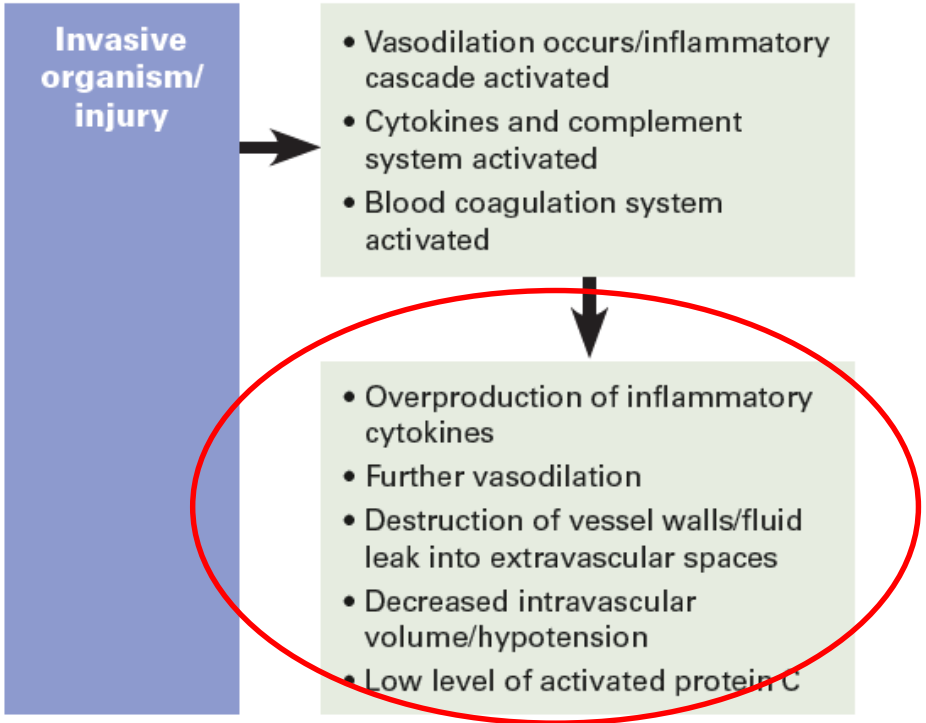

Sistemik inflamasyon

Sitokinler , nitrikoksit, prostaglandin, lökotrienler↑

Vasodilatasyon ve ciddi hipotansiyon

Endotel yıkımı, artmıs kapiller geçirgenlik

Ekstravaskuler alana sıvı kaçısı (beyin, akciğer, karaciger,kalp,deri vs.)

Hipotansiyon, Hemokonsantrasyon, Ödem

Ejeksiyon fraksiyon ↓

Anormal pıhtılaşma durumları

Aktive Protein C ↓

TF: Extrinsic pathway↑ DIC

Mitokondrial disfonsiyon: hücre içi oksijen alımı azalır

End-organ hasarı ve ölüm

Organ tutulumu

- **Solunum ve KVS**: ARDS, hipotansiyon, hiperlaktemi
- **Böbrekler**: oligouri, kreatinin yüksekliği
- **Beyin**: bilinç bulanıklığı
- **GIS**: ileus, transaminaz yüksekliği
- **Endokrin**: adrenal ve tiroid disfonksiyonu, hipo-hiperglisemi
- **Hematolojik**: trombositopeni, koagulopati

Gebelikte sepsis: 4158 ciddi maternal sepsis olgusu,

Solunumun bozulması: %34

Koagulopati: %19,

KVS:%16

Hepatik:%10,

CNS:%8

Bauer ME, Bateman BT, Bauer ST, et al. Maternal sepsis mortality and morbidity during hospitalization for delivery: temporal trends and independent associations for severe sepsis. Anesth Analg 2013;117:944–50.

Sepsis 1991 Sınıflandırması

- **Sistemik inflamatuvar cevap sendromu(SIRS)**

  En az ikisi varsa

  Ateş >38C yada<36C

  Kalp hızı >90 bpm

  Solunum>20/min,

  PaCO2 <32 mmHg

  WBC >12,000 hücre/mm3

  yada <4000 hücre/mm

  yada >10%immatur formlar(band)

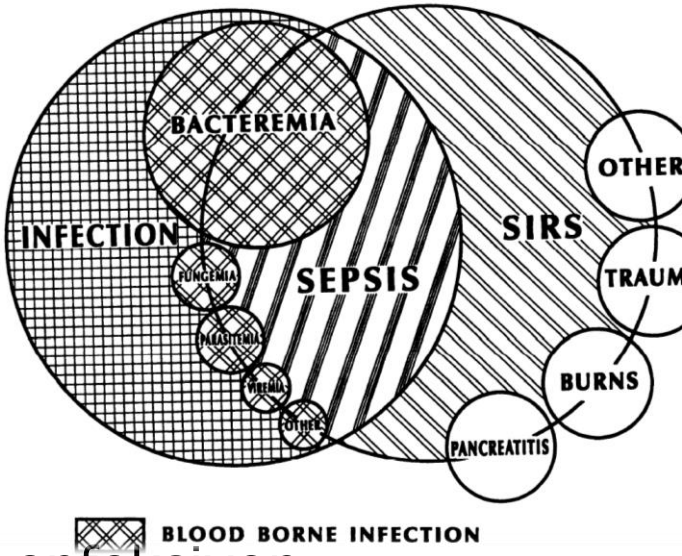

- **Sepsis**: Enfeksiyon+sistemik bulgular, enfeksiyon sonrasında SIRS gelişmesi
- **Ciddi sepsis**: Organ disfonksiyonu, hipotansiyon, hipoperfüzyon (laktik asidemi, oliguri,hiperglisemi, bilinç bulanıklığı vs)
- **Septik şok**: Uygun sıvı replasmanına rağmen hipotansiyonun devam etmesi

Sepsis 2001

- Ciddi ödem, pozitif sıvı dengesi(>20 mL/kg, 24 saat)
- Hiperglisemi (plasma glukoz >120 mg/dL
- Plasma C-reaktif protein > 2 SD
- Plasma prokalsitonin >2 SD
- Hypotansiyon - Sistolik BP <90 mmHg , ortalama BP<70 mmHg
- Venöz oksijen saturation >70%
- Kardiyak indeks >3.5 L/min/m2
- Arterial hipoksemi (PaO2/FiO2 1.5 or aPTT >60 s)
- Ileus (klinik, barsak sesi alınamıyor)
- Trombositopeni
- Hiperlaktatemi (>1 mmol/L)
- Azalmiş kapiller dolum

- Ciddi sepsis ve septik şok tanımlaması yok

Sepsis 2014

- Klinik tanı önemli
- SIRS kaldırıldı
- Laboratuvar değerlendirmesi yeri kısıtlandı, çünkü **kesin tanı testi yok**.
- Sadece sepsis ve septik şok olarak sınıflandırıldı.
- Klinik değerlendirmede *Sequential Organ Failure Assessment (SOFA ve qSOFA)* skorlaması prognozu ve morbiditeyi belirlemede önemli
- Septik şok: (%40 mortalite) Hipotansiyonun ciddi sıvı replasmanına cevap vermemesi, vasopresor ihtiyacı olması, laktat seviyesinini >2 mmol/L

Sequential Organ Failure Assessment

Quick SOFA / qSOFA

ALTERED MENTAL STATUS

FAST RESPIRATORY RATE

> 22/ min

LOW BLOOD PRESSURE

SBP ≦100mmHg

Sepsis Nedenleri: Antenatal ve Postpartum

- **Akut pyelonefrit**
- **Gebeliğe bağlı doku retansiyonu**
  - Septik abortus
  - Plasenta akreata ve perkreatanın konservatif yönetimi
- **İhmal edilmiş koryoamnionit yada endomyometrit**
  - Uterin mikroabseler or nekrotizan myometrit
  - Gazlı gangren
  - Pelvik abse
- **Pnömoni**
  - Bacteriyal

    Staphylococcus, Pneumococcus

    Mycoplasma, Legionella
  - Viral

    Influenza, H1N1, Herpes, Varicella
- **Nekrotiazan fasiit**
  - Abdominal insizyon
  - Epizyotomi
  - Perineal laserasyonlar
  - Intraperitoneal etiyoloji (nonobstetrik)
- **Akut apendisit**
  - Barsak infarktları
  - Akut kolesistit
  - Nekrotizan pankreatit

Gebelikte Sepsis, İnsidans

- Gebelikte bakteriyemi gelişen hastalarda sepsis gelişme oranı: %0-12
- Sepsis olarak değerlendirilen hastaların sadece % 0.3–0.6 sı gebe
- Oranlar nispeten düşük

  - *Gerçek oranları yansıtmıyor (doğuma bağlı oranlar verilmekte)*

  - *Artan bir insidans*
- ***Oud L (2015)*** ABD, 5 milyon gebe,

Gebelikle ilgili olgular (canlı doğum, düşük, ve fetal kayıp),

Ciddi Sepsis, 2001 yılında: 11/10,000;

2010 yılında 26/10,000

Gebelikte Sepsis, İnsidans

- Bauer ME et al (2013). 1998-2008. ABD.

  44,999,260 doğum,

  Sepsis: 1:3333 , Ciddi sepsis:1:10,823.

  Sepsise bağlı ölüm: 1:105,263

Risk Faktörleri: *Kongestif kalp yetmezliği, Kronik karaciger ve böbrek hastalığı, SLE, acil serklaj uygulaması*

- Acosta CD et al (2014). 2011-2012 UK.

  Ciddi sepsis oranı: 4.7/10,000 doğum.

  Bu olguların %19.5 de septik şok ve %1.4 de anne ölümü

Risk faktörleri: *Siyah ırk, primiparite, kronik hastalık, operatif doğum, C/S*

Gebelikte Sepsis, İnsidans

- Kramer MHC et al(2010). 1993-2006 Hollanda.

  Sepsis:2.1 /10,000

  Sepsise bağlı mortalite:

  0.73/100,000 canlı doğum (20/2,742,265).

  Sepsise bağlı ciddi maternal morbidite:

  21 /100,000 doğum (78/371,021),

Risk faktörleri: *İleri anne yaşı, çoğul gebelikler ve yardımcı üreme tekniklerinin kullanımı, BMI↑, C/S*

Gebelikte Sepsis

Kramer MHC et al(2010). 1993-2006 Hollanda

- Antepartum: %43.6 Uriner sistem, genital sistem, pnömöni
- İntrapartum:%10.3
- Postpartum: %46.2 Genital sistem, yara yeri ve üriner sistem

%20 olguda sebep gösterilememiş.

- Sepsis gelişen hastada ölüm**: %7.7**
- Yoğun bakıma giren hastada ölüm oranı**: %9.7**

Obstetrik % 8.1, Non-obstetrik %12.2

Antepartum %11.2, Postpartum %2.8

Sepsis Tanı

- Gebelik ve postpartum dönem için geçerli tanı kriterleri yok
- Maternal fizyolojik değişikliler tanıyı zorlaştırıyor.

Sepsis ve septik şok, çok kısa sürede gelişip ölümle sonuçlanabiliyor.

Bu sebeple tanı için kuşkucu olup hemen tedavi başlamak hayat kurtarıcı

Gebelikte Sepsis

- Krater MHC et al(2010). 1993-2006 Hollanda

İlk enfeksiyon bulgusu ile tam sepsis gelişmesi arası süre

- <24 st: % 38.5
- 24-48st: % 16.7
- >48 st: % 23.1
- Bilinmeyen: %21.8

LEMMoN 2004–2006 78 sepsis vakası

Bulgular

Bir yada daha fazlası

- *Ateş, hipotermi*
- *Taşikardi,*
- *Takipne*
- *Hipoksi*
- *Hipotansiyon*
- *Oligouri*
- *Bilinç kaybı*
- *Tedaviye cevapsızlık*

Gebelerde ayrım çok daha zor

Ateş dahil bütün bu bulgular her zaman görülmeyebilir ve sepsisin şiddeti ile ilgili değildir.

Gebe kadın genel olarak iyi gözükmez, aşırı derecede huzursuz ve endişelidir.

Gebelikte Sepsis, Tanı

Sepsis in obstetrics score

Variable					Normal				
Score	+4	+3	+2	+1	0	+1	+2	+4	+4
Temperature (°C)	>40.9	39–40.9	—	38.5–38.9	36–38.4	34–35.9	32–33.9	30–31.9	<30
Systolic BP (mm Hg)	—	—	—	—	>90	—	70–90	—	<70
Heart rate (bpm)	>179	150–179	130–149	120–129	≤119	—	—	—	—
Respiratory rate/min	>49	35–49	—	25–34	12–24	10–11	6–9	—	≤5
S_pO_2	—	—	—	—	≥92%	90%–91%	—	85%–89%	<85%
WBC (/μL)	>39.9	—	25–39.9	17–24.9	5.7–16.9	3–5.6	1–2.9	—	<1
% Immature neutrophils	—	—	≥10%	—	<10%	—	—	—	—
Lactic acid (mmol/L)	—	—	≥4	—	<4	—	—	—	—

Abbreviations: BP, blood pressure; WBC, white blood cell count.

Score ≥6, 16.7% admitted to intensive care unit (ICU); Score >6, 0.1% admitted to ICU.

Adapted from Albright CM, Ali TN, Lopes TN, et al. The sepsis in obstetrics score: a model to identify risk of morbidity from sepsis in pregnancy. Am J Obstet Gynecol 2014;211:39.e2; with permission.

Gebelikte Sepsis, Etken

- EN SIK: **Grup A beta-hemolitik *Streptococcus***
  (streptococcus pyogenes)
  E.Coli.

- E. Coli: Ürosepsis, PPROM ve serklaj uygulanan olgularda sık

- *Postpartum sepsis: Staphylococcus aureus, Streptococcus pneumoni, meticillin-resistant S. aureus (MRSA), Clostridium septicum and Morganella morganii*

- Anaeroblar, *Peptostreptococcus and Bacteroides sık, Clostridium perfringens (gazlı gangren*) daha nadir.

- Koryoamniyonit olgularında: multi-etken, Gram-positive and Gram-negative anaerob

Sepsis Yönetim

- **Erken tanı ve erken tedavi**

  Hayat kurtarıcı

  -*Perfüzyonu düzelt*

  -*Uygun antibiyotik başla*

  -*Organ disfonsiyonu araştır*

- Tedavide her bir saat gecikme ölüm oranını %7 artırıyor.
- Maternal sepsis, mortalite olguları %70 tedavide gecikme sözkonusu

Bauer ME, Lorenz RP, Bauer ST, et al. Maternal deaths due to sepsis in the state of Michigan, 1999-2006. Obstet Gynecol 2015;126:747–52.

Sepsis, Yönetim
International Surviving Sepsis Campaign

- Uygun kültür (kan kültürü dahil) tedaviye başlamadan al.
- Sepsis tespit edilmesinden sonra 1 saat içinde geniş spektrumlu antibiyotik tedavisi başla.
- Serum lactat ölç.
- Hipotansiyon ve serum lactat >4mmol/l 20ml/kgdan kristaloid gönder (ilk 3 saatte).
- Enfeksiyon kaynağını belirlemeye çalış (PM, görüntüleme, cerrahi)
- Eğer sıvı replasmanına rağmen ortalama arterial basınç (MAP) <65mmHg ise vasopresor (norepinefrin) başla
- Hipotansiyon devam ederse (septik şok) ve/veya lactat >4mmol/l
  a. CVP ≥8mmHg
  b. ScvO2 ≥ 70%

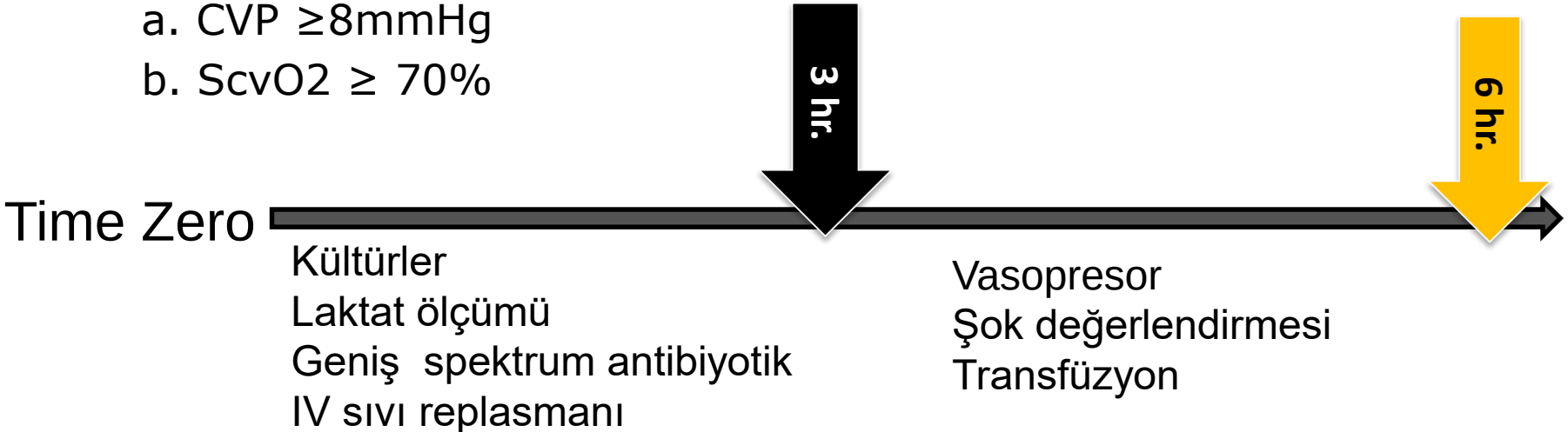

Sepsis ,Yönetim

- Ampirik, geniş spektrumlu antibiyotik rejimi

-Penicillin+Aminoglikozit+Klindamisin

-Vancomisin+Piperasilin-tazobactam.

- Sebep bilinirse uygun AB
- Enfeksiyon kaynağının ortadan kaldırılması(drenaj, cerrahi)
- IVIG, steroid, transfüzyon
- NSAID kullanımı GAS olgularında polimorf fonksiyonunu bozduğu için kullanılmamalı

Antenatal Sepsis, DOĞUM

- Preterm eylem ve doğum
- Neonatal sepsis
- Perinatal hipoksi ve asidoz
- Fetal veya neonatal ölüm

- Fetal monitor: baseline variabilite kaybı, deselerasyonların izlenmesi (Annede hipotansiyon, asidoz, organ yetmezliği)
- Annenin durumu vs fetusun durumu
- Gestasyonel yaş, fetal viabilite
- Enfeksiyon kaynağı: uterin vs diğer

ANNENİN DURUMUNU STABİLİZE ET

- Acosta 2014: Tanı- doğum aralığı=0 gün
- C/S: Genel anestezi

Kramer 2010, Mortalite

Table II. Clinical features of 16 cases with direct maternal mortality due to sepsis (arranged by moment of infection).

Age	P	GA (weeks)	Risk factor	Interval (hours)	MOD	Condition of child
Before abortion						
29	0	14	–	24–48	Vag	Abortion
Antepartum						
34	2	21	Cerclage, PROM	<24	Vag	Immature
21	0	23	Pt delay, physical abuse		Vag	Immature
34	1	29	–	<24	CS	Fair
31	2	35	–	<24	–	Stillbirth
33	1	37	–	<24	Vag	Stillbirth
35	1	38	–	<24	–	Stillbirth
Intrapartum						
24	1	26	Cerclage, CS	<24	CS	Neonatal death
30	1	34	–	<24	(PM)CS	Neonatal death
Postpartum						
30	2	33	PROM, retained placenta	<24	Vag	Good
29	1	35	Placental abruption	24–48	Vag	Stillbirth
25	0	38	CS	48–72	CS	Good
33	2	38	PROM	24–48	Vag	Good
35	0	39	CS	>72	CS	Good
31	2	40	–	>72	Vag	Good
29	3	40	–	24–48	Vag	Good

Notes: P, parity; GA, gestational age (weeks); Interval, interval between first signs of infection and severe sepsis; MOD, mode of delivery; PROM, prelabor rupture of membranes; (PM)CS, (peri mortem) cesarean section; Vag, vaginal birth.

Kramer et al 2010. 1993-2006 Toplam 350 maternal mortalite
245 direkt maternal mortalite
21 adet direct sepsise bağlı maternal mortalite
13 adet sepsise bağlı indirect maternal mortalite

Olgu

- 36y G4P2, 36 ve 39 haftada iki NSD
- 37.2 hf, bel ve kasık ağrısı
- 1 kez kusma olmuş.
- Usg uyumlu ASI:N, VM: 1cm, silinme yok.
- Panreas başı kitle sebebiyle 4yıl önce Whipple Operasyonu: Solid psödopapiller tm.
- Astım öyküsü?
- Gestasyonel HT sebebiyle izlemde

- Takipne (26-28/dk) mevcut
- TA: 135/85 A:37,2 N:105
- Huzursuz

Hordon Bastürk
R.S.A 0545

FHR1 110 190
Pul Pulse
CHECK PAPER
5:13, 12 Sep 2017, 1 cm/min
5:20, 12 Sep 2017, 1 cm/min
5:30, 12 Sep 2017, 1 cm/min
5:40, 12
FMP
Toc-loco
Toco
Pulse 144 bpm
Pulse 149 bpm
FMP 29%,(24%)
Pulse 147 bpm
Pulse -?- bpm
FMP 32%,(28%)
Pulse -?- bpm
kPa
M 1911A
PHILIPS

Hordon Bastürk
12.09.17 8.30

FHR1 110 200
Pulse
CHECK PAPER
7:50, 12 Sep 2017, 1 cm/min
8:00, 12 Sep 2017, 1 cm/min
8:10, 12 Sep 2017, 1 cm/min
FMP
Toco
Pulse 120 bpm
Pulse 129 bpm
Pulse -?- bpm
FMP 39%,(37%)
Pulse 130 bpm
Pulse -?- bpm
FMP 29%,(37%)
kPa
M 1911A

Olgu

- Akut fetal distress C/S
- 4-7 APGAR, 2820 gr, E
- Kan gazı: PH:6,96 BE:-14
- Anne yatağa alındığında

Nabız:130, TA:110/50, Solunum 30 Ateş:37,5

Hb: 9.5 WBC: 35000

Vajinal kanama N, fundus toplu

Gögüs Hastalıkları:Oksijen desteği, SPO2> 92 olacak şekilde ayarlanması, VTE profilaksisi

Olgu

Postop. 1 saat: Ateş 38.1

Kültürler alınıyor.

Enfeksiyon hastalıkları: Sepsis?

- Piperasilin-tazobactam 4X4,5gr IV
- Hidrasyon

Arter Kan Gazı: PH:7.25, HCO3-:10.2 mmol/l
Lactat:7.6mmol/l, PCO2: 24mmHg

Metabolik asidoz, dekompanse respiratuar alkaloz.

Genel Cerrahi: üst batın doğal, kitle yok, hassasiyet rebound, defans yok.

Üst Batın USG: Özellik yok. Yoğun gaz superpozisyonu

Olgu

- 6. saat: kan gazı: PH:7.37, HCO3-:15.2 mmol/l Lactat:3.6mmol/l, PCO2.25, SPO2:96
- Vitaller: Ateş:38.5 TA:150/90, N:130 S:30
- Cbc: Hb:8.4 WBC:52000
- 12.saat: kan gazı: PH:7.4, HCO3-:18 mmol/l Lactat:2.2mmol/l, SPO2:98
- Cbc:7,5 WBC:37000
- Troponin:96 Myokardit?
- ALT/AST:249/98
- 2 Ü ES, Aldığı=Çıkardığı+800(8 saatte)
- 18.saat: N:150 S:35 TA: 110/60 A:37

Yogun bakım Devri

Olgu

Postop 48. saat: Kan kültürü: Üreme yok

AB: imipenem, Teikoplanin,

ciprofloksasin, antifungal

Abd CT: karaciger sağ alt lobda kubbe düzeyine doğru yaklaşan12x7,5cm lik, birbiri ile devamlılık gösteren içerisinde hava sıvı seviyeleri bulunan koleksiyonlar: abse?

Girişimsel Radyoloji: Abse drenajı, 700 cc püy boşaltılıyor.

Sonuç

- Sepsis (direkt-indirekt) en önemli maternal mortalite sebeplerinden biri
- Gebeliğin devamı için cesur hamleler girişimler yapıyoruz.
- Grup A Beta hemolitik streptokok ve E Coli: direnç artışı sözkonusu: hijyen çok önemli
- Sepsise geçiş çok hızlı ve sessiz olabiliyor.
- Maternal fizyolojik değişiklikler yanıltıcı olabiliyor.
- Hep uyanık ve tetikte olmak, şüphe durumunda uygun tedaviye erken başlamak hayat kurtarıcı.

TEŞEKKÜRLER

denizaltincaba@yahoo.com